

УДК 821.161.2Воробйов-1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-4-25>**Ганна РАДЬКО,**

orcid.org/0000-0001-6086-9478

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літературиПолтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(Полтава, Україна) radkohanna@gmail.com**ПОЕТИКАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕЗІЇ МИКОЛИ ВОРОБІЙОВА**

Ця стаття є підтвердженням зацікавлення автора поетичною творчістю унікального українського поета, «вихідця» з Київської школи поезії II пол. 60-х років ХХ ст. Миколи Воробйова і спробою аналітичного дослідження зображально-виражальних засобів образної природи його поезії. У ній розглянуті найосновніші літературознавчі дослідження з обраної теми, охарактеризовані дефініції понять «поетика», «симфора», «екстраполяція», «хоку».

Дослідження полягає у виявленні основних поетикальних особливостей художнього ідіостилу митця крізь призму модерністської творчої свідомості, яка поєднує філософію Г. Сковороди і східну філософію дзен-буддизму. Зауважено, що поєднання двох стихій, а саме міфопоетичного тексту і герметичного тексту, потребує великих читачьких зусиль для свого розкодування. Тому значна увага у статті відведена з'ясуванню образної природи художньої системи М. Воробйова: метафорі, ущільненій образній сполуці – симфорі та символу. Підкреслено, що основними є зорові образи, у творенні яких неабияке значення має семантика кольору. Підґрунтям для висліду стали одкровення самого митця про те, що він «через слово бачить фарбу і навпаки» і що для нього «звук, фарба і слово – одне і те ж». Тож розкодування цих знакових елементів для інтерпретації змісту вільно вибраних поетичних текстів із книги «Без кори» (2007) стало одним із завдань автора статті.

На підставі аналітичного вивчення поетикальних особливостей художніх текстів Миколи Воробйова, домінуючої взаємодії слова із живописом встановлено: філософська поезія М. Воробйова-маляра символічна, багатозначна. Поет полонить уяву та свідомість свого читача кольористичною красою складної метафори; шифрованою оповідною формою, що пропонує реципієнтові цікаві загадки. Метафоричні кольорові візії М. Воробйова-поета не перетворюються на цілісні образні картини, залишаючись лише прекрасним і зручним образом-віконцем для проникнення в потаємні глибини буття.

У творчому доробку Миколи Воробйова, як і в метафізичному просторі Київської школи загалом, панує своя глибинна логіка й доцільність: та, що виявляє абсолютний й універсальний статус речей чи явищ, логіку яких зрозуміти з позиції соціального детермінізму просто неможливо.

Ключові слова: поетика, метафора, симфора, живопис, семантика кольору.

Hanna RADKO,

orcid.org/0000-0001-6086-9478

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of the Ukrainian Literature
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
(Poltava, Ukraine) radkohanna@gmail.com**POETIC SPECIFICITY OF THE POETRY OF MYKOLA VOROBYOV**

The given article reveals the profound interest of the author in poetic creative potential of Mykola Vorobyov, a unique Ukrainian poet, an «apprentice» of Poetic Kyiv School of the 2nd half of 1960s. It is also the attempt to represent the deep analytical research of figurative and expressive means of the figurative essence of his poetry, to highlight key literary studies on the issue, and to clarify the definitions of «poetics», «symphora», «extrapolation», and «haiku».

The research aims to uncover dominant poetic peculiarities of the literary idiostyle of the artist via modernistic creative consciousness, integrating fundamentals of H. Skovoroda's philosophy and eastern philosophy of Zen Buddhism. As a result, it has been ascertained that the combination of mythopoeic and sealed texts as two elements irrevocably requires enormous efforts of the reader to decipher it. That is the reason why the crucial attention was paid to examine the figurative essence of Mykola Vorobyov's artistic system – the metaphor, the symphora and the symbol as compacted figurative collocations. It is worth mentioning that visual images hold the dominant position created mainly by means of colour semantics. The investigation has its base in revelations of the artist himself, declaring he «can see the colour through the word and vice versa» likewise, for him «the sound, the colour and the word are the same things». Therefore, the deciphering of these constituents, significant for content interpretation of the randomly chosen poetic texts of the volume «Without bark» (2007), became one of the prominent goals in the given article.

In-depth analytical studies in poetic peculiarities of literary texts by Mykola Vorobyov, in dominant interaction between the word and painting made the ground to qualify the philosophical poetry of Mykola Vorobyov, a painter, as symbolic and polysemantic. This poet captures an imagination and consciousness of his reader by colourful beauty of the sophisticated metaphor, ciphered narrative form, making curious riddles to the recipient. Metaphorical colourful visions of Mykola Vorobyov, a poet, do not transform into a whole imagery, remaining only a beautiful and cosy image-window to look into secret depth of existence.

In fact, the literary creation of Mykola Vorobyov as well as metaphysical dimension of the Kyiv School in total have their own deep logic and expediency, which reveal the absolute and universal status of realia and phenomena, impossible to be understood by means of modern social determinism.

Key words: poetics, metaphor, symphora, painting, colour semantics.

Постановка проблеми. Неослабною увагою літературознавців до творчості поета (представника Київської школи поезії), лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка (2005) і художника-живописця Миколи Воробйова характеризується к. ХХ – поч. ХХІ ст. Чи є цікавою його творчість для сучасного читача – це складне питання. «Я читач, а хто ще? – говорить митець. – Не знаю» (Воробйов, 2006: 163).

Микола Воробйов представляє кардинально протилежні до узвичаєних читачів світогляд та тип мислення, який близький до японської школи хоку (хайку) та китайської епохи Тан. Його ідіостиль поєднує і міфопоетичний текст з цікавою, оригінальною і досить відкритою метафорою, і герметичний текст, що потребує великих читацьких зусиль для свого розкодування. Для його поетичного слова характерна взаємодія слова з живописом, його поетика насичена кольоровими екстраполяціями. «Екстраполяція (*лат. extra: поза, крім, і polio: пригладжую, обробляю*) – прийом поширення висновків, отриманих щодо певної частини художньої системи, на іншу її частину» (Ковалів, 2007а: 325). Осмисленню цього знакового явища у рік 80-ліття від дня народження Миколи Панасовича Воробйова і присвячена ця стаття, яка, сподіваюся, поглибить уявлення про художню неповторність українського поета, який «за свій доробок у царині поезії, на думку Юрія Тарнавського (унікального поета Нью-Йоркської групи), гідний Нобелівської премії» (Воробйов, 2003: 327).

Аналіз дослідження. Феномен представників Київської школи поезії нині є вже досить дослідженою ланкою в системі координат української модерністичної літератури ХХ – поч. ХХІ ст. Написана дисертація Людмили Дударенко «Поетична київська школа: ідейні та естетичні параметри» (Дударенко, 2004).

Творчість Миколи Воробйова з-поміж інших представників Київської школи досліджена меншою мірою, і увага літературознавців (І. Андрусяка, Т. Пастуха) зосереджена на збірці «Слуга півонії». Тарас Пастух характеризує творчість митця як таку, де «поступово руйнувалась сус-

пільна логіка, її прокрустові ідеї та всезагально обмежуючі правила. Воробйов-поет представив кардинально протилежні до узвичаєних світогляд та духовні набутки праукраїнського життя, й відтак розгорнув нешаблонний художній світ» (Пастух, 2005: 41). Про звертання М. Воробйова до елементів міфологічної свідомості говорить і В. Івашко, наголошуючи на «архетрадиційності» образної системи поета (Івашко, 1990: 146). Людмила Любарська, досліджуючи феномен Київської школи загалом, зазначила «неповторну індивідуальну стилістику, якийсь цілковито особистий синтаксис, універсальність тематики аж до виходу на вершини духовної екзистенції» (Любарська, 2009: 36). Анна Харченко справедливо зауважує, що метафори у М. Воробйова – «своєрідні відгадки дійсності, бо митцю знати щось напевне не потрібно» (Харченко, 2007: 28). А Микола Дмитренко висловлює думку, що поет «асоціює глибоко й невимушено, творить символіобрази, що нагадують замовляння, ребуси макро-і мікросвіту, ще ніким не складені, ніким не прочитані» (Дмитренко, 2007: 630). Суголосні думки висловлює і В. Моренець: «Воробйов володіє світлом і чуттям речей, неприступним для заклопотаної більшості людей» (Моренець, 2010: 116).

Незважаючи на те, що творчість митця все більше привертає увагу сучасних літературознавців, у їхніх розвідках не досить висвітлено систему зображально-виражальних засобів художнього світу Миколи Воробйова загалом і взаємодію його поетичного слова з мистецтвом живопису зокрема. Немає жодного системно-аналітичного дослідження творчості Миколи Воробйова. Одним із чинників вибору теми дослідження стала і ця літературознавча проблема. Оскільки образність поетичних творів митця дуже специфічна, то варто зазначити, що вона не досліджена належним чином, як і творчість поетів Київської школи. Саме тому вважаємо актуальним узагальнити й систематизувати представлені в літературознавчому дискурсі думки щодо особливостей творчого доробку поета й подати своє тлумачення поетикальних особливостей лірики М. Воробйова. «Поетика (*з грец.: майстерність*

творення) – наука про систему зображально-виражальних засобів у письменстві та будову літературних творів. [...] Часто термін «П.» вживається на позначення сукупності художньо-естетичних та стилістичних засобів художнього, зокрема літературного, явища, школи, стильової тенденції чи напрямку, ідіостилію, конкретного твору» (Ковалів, 2007b: 233–236). У статті цей термін вживається на позначення зображально-виражальних, художньо-естетичних, стилістичних засобів художнього, зокрема такого літературного явища, як творчість Миколи Воробйова.

Мета статті – з'ясувати природу зображально-виражальних засобів художнього мислення, оригінального поетичного світу Миколи Воробйова, висвітлити взаємодію його художнього слова з мистецтвом живопису, надати власну інтерпретацію символіки кольорів поетичної палітри вибраних текстів.

Неповторна поезія митця заслуговує детальнішого та масштабнішого дослідження. Ця стаття є спробою частково заповнити цей літературознавчий простір, адже вивчення природи поетикальних особливостей поезії дає можливість глибше з'ясувати змістові, формальні, світоглядні та естетичні чинники творчості Миколи Воробйова.

Виклад основного матеріалу. Микола Панасович Воробйов належить до покоління дітей війни (народився 1941 року на Черкащині). Перші вірші написав, будучи школярем, а першим редактором віршів, поданих до черкаської газети «Молодь», був Василь Симоненко. Вже тоді, представляючи читачам талановитого юнака, В. Симоненко побачив в ньому самотнього поета, що входив в українську літературу «з новою образною системою».

Вступивши 1964 року на філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка, Микола Воробйов зійшовся з українськими філологами – Василем Голобородьком (із Луганщини), Віктором Кордуном (із Київщини), через два роки до них приєднався Михайло Григорів (із Прикарпаття). Вони стали фундаторами Київської школи поезії. Ця поезія вимагала тихого, спокійного розмислу, переречування, неодноразового повернення до найбільш значущих рядків. Їхня поезія, як і вони самі, була нова, інша, але «відлига» швидко закінчилася, і по країні прокотилися хвилі репресій. Замовчування і недрукування тривало довгих 20 років... Повернувшись у літературу у середині 80-х років ХХ ст., «Київська школа» дуже зблизилась із представниками Нью-Йоркської групи на сторінках спільного журналу «Світо-вид». Твори обох художніх груп відзначалися сильною формальною стороною. Кри-

тики вважали, що інколи вона переважала – диктувала зміст. Примат форми, якої дотримувалися «кияни», а серед них і М. Воробйов, – це різні пошуки й витончені експерименти в напрямі метафоричного (образного загалом) письма, високоякісна естетична шліфовка верлібрової форми з безпунктуаційним оповідним рядком. Учасників цього літературного явища з обох боків цікавила не семантична, а естетична інформативність поетичного повідомлення. Така вихідна засада авторської свідомості – розгортання у вірші не смислових, а естетичних ліній – вела до певного домінування формотворчого і приглушення семантичного начал. Мовна організація вірша, якісні властивості образу (наприклад, колір) формували процес та напрям асоціативного руху.

Кожен із поетів Київської школи має свій яскравий ідіостиль. В особливій метафоричності текстів у М. Воробйова домінують ущільнені образні сполуки, **передусім симфори**. «Симфора – троп, близький до метафори, в якому опущено середню ланку порівняння та вказані характерні для предмета ознаки, внаслідок чого образ не названого прямо предмета сприймається за чисте художнє уявлення, що збігається з уявленням про предмет. Процес називання не спирається на відомі семантичні правила словесної комбінації, є наслідком «відгадування безкінечних комбінацій природи» (А. Лезін)» (Ковалів, 2007b: 395).

Критики майже в один голос, застерігають читачів: не намагайтеся текст М. Воробйова зрозуміти! Його конче треба відчутти, перейнятися ним, пропустити крізь власну душу, зрештою – домислити його самому, стати співтворцем вірша. «Так, це не постмодернізм, тут нема такої звичної для «модних» авторів гри цитат, псевдоінтелектуалістичних перегуків чи іншої «метушні». Беручись читати таку поезію, слід максимально звільнитися від клопотів, турбот, цивілізаційних нашарувань, – ви майже не знайдете там ні «громадянської позиції», ні якоїсь іншої подібної реакції на зовнішній світ-подразник. Ви просто струшуете із себе всю оцю доволішню шкаралупу й стаєте тим, ким є насправді, – маленькою часточкою великої таємничої природи [...] Якщо ви готові піддатися цьому станові – беріться читати Воробйова! Від цього ваша душа незмірно збагатиться», – так в одній зі своїх праць відгукнувся про творчість митця Іван Андрусак (Андрусак, 2007: 23).

Відкритість естетичної свідомості М. Воробйова реалізується появою герметичного тексту – за його питомою вагою Микола Воробйов посідає друге, після Михайла Григоріва, місце серед поетів Київської школи. Його невеликі поетичні форми:

дво-і чотиривірші, як у східній поезії жанри хоку (хайку), танка, є для українського поета органічною формою «вираження імпульсного асоціативного мислення» (Т. Пастух). Сам же митець пояснює це так: «А вірші – це не вірші, а записи раптової інформації» (Воробйов, 2006: 161).

У цьому тексті основними є саме зорові образи. Микола Воробйов не стільки пише поезію, як малює її. А малювати можна не лише пензлями чи олівцем, а й словами. Усе, що відбувається в його віршах, відбувається перед очима й вловлюється насамперед зором, а вже через зір – душею. «Воробйов, – пише Людмила Любарська, – вніс справжню «дерзновенність», наївно-парадоксальний триб творення – на очах читача – незвичайних художніх образів, порушуючи звичне сприйняття, синтезувавши мистецтва поезії й живопису (Любарська, 2009: 36).

Воробйов сприймає явища і світ зором художника. Причому зв'язок з реальним здійснюється через рефлексію та враження від нього і не є «прямим». Останні й виникають «раптом» при зіткненні з реальністю, відкриваючи цілий спектр непрямих асоціацій-метафор. Ось як у цьому тексті:

*Будинки потекли,
дахів попливли шапки,
жовті камінці помостили вікна.*

*По камінцях жінка
перейшла струмок,
нагодувала тарілку,
долила криницю –*

*і по червоних камінцях
в цей бік перейшла струмок («Короткий день»)*

Отже, метафора у Миколи Воробйова незвичайна, її зразу не розкодуєш, є своєрідною вигадкою дійсності. Поет асоціює глибоко й невимушено, творить символюобрази, що нагадують замовляння чи ніким не складені, не прочитані ребуси. В інтерв'ю, яке взяв у нього ще у 2006 році Т. Пастух, автор зазначає: «Все є мистецтвом, але не всі є митцями. Невідомо, що означає будь-яке слово: форму, звук, ілюзію чи колір. Метафора – це спосіб розшифрування слів (вид. Г. Р.)» (Воробйов, 2006: 162).

Особливості творчого світу митця у літературознавчому дискурсі трактуються по-різному, проте всі дослідники говорять про головне – натурфілософську основу його світогляду. Вірші Миколи Воробйова – це філософське осягнення світу природи, її стихій, форм, загалом буття. В основі художньої реалізації відчутого, побаченого лежить тандем «неповторної художньої

уяви автора в розкоші самовиявлення і – Всесвіт» (Моренець, 2010: 413).

Помічена особливість художнього стилю митця – багатство колористичної палітри його поезії. Літературознавець А. Макаров зазначає, що із сторінок поезії Миколи Воробйова постає поет-художник, у якого слово перетворюється на виразний мазок пензля (Макаров, 1996: 117). Сам Воробйов якось сказав, що він «через слово бачить фарбу і навпаки» (Воробйов, 2006: 160). Крім того, поет наголошує: «Я бачу формули, де звук, фарба і слово – одне й те ж. Ці формули мерехтять, перетікаючи в темне – в момент завмирання, і знов вибухають. Показати це неможливо» (Воробйов, 2006: 161). А словом, герметичним текстом виразити це синестезійне сприйняття світу у Майстра виходить. Улюблені кольори поета – блакитний (синій), рожевий (червоний), золотистий (жовтий), зелений.

У збірці «Прогулянка одинцем» (1990) уміщено вірш під назвою «Блакитна хвиля», де колір подано в абстрактній іпостасі, поза його предметним утіленням («хвиля блакитна, що й назви не має»). Книга «Слуга півонії» (2003), що 2005 р. відзначена Національною премією України імені Тараса Шевченка, представляє певне домінування колористичних вражень у свідомості ліричного суб'єкта. Позитивно конотовані кольори впливають на форми образного втілення (коли колір, виявляючись у певних предметах та явищах, «залучає» їх до художньої дійсності), диктують композиційне співвідношення частин твору, викликане кольоровими екстраполяціями (про які ми говорили вище), позначаються на загальній ідейній спрямованості художнього тексту.

Зрозуміло, існує різниця поміж колористичним писанням у малярстві та в поезії. «У живопису М. Воробйова колір як такий виразно домінує, утілюючись у певні абстраговані силуети та конфігурації. У поезії колір провокує виникнення візуальної метафори, яка будується або на дуже віддалених асоціаціях, або на інтуїтивно-напівсвідомих зіставленнях» (Пастух, 2005: 45).

Будь-яке описане природне явище перетворюється на загадкове буття світу, що проявляє себе в літі, листопаді, співі птахів чи місячному сяйві. Такою таїною світу виступає будь-що, як, наприклад, маленький і трепетний метелик (один із найпоширеніших образів у поезії М. Воробйова:

*О, як багато метеликів
у ці передосінні дні,
коли темне і світле
різко окреслилось,
а те, що ні до чого не прилучилось, –
то і є метелики. (Зі збірки «Без кори»).*

Із приходом осені світ починає ділитися на світло й темряву, а зима взагалі розділить його на чорне і біле. А як же ті, хто не може бути тільки світлим або тільки темним? Будь-яка визначеність обертається приреченістю та обмеженістю, а отже, своєрідною смертю. Такі неприкаяні та невизначені і стають метеликами... Філософського змісту поезії надає визначення передосінніх днів як часу, коли «різко окреслюється», відокремлюється світле від темного. Це – майже біблійний поділ світу на Світло і Темряву, або східна філософія дзен-буддизму про поєднання протилежних первнів «інь» та «янь». А метелики, хоч такі тендітні, виглядають вільними на фоні чіткої розмежованості, визначеності. Бути самими собою зовсім не означає бути фізично сильними. Можна бути прекрасними метеликами. Краса! Ось що головне для цього митця.

Образ *метеликів*, яких так багато, які не підпорядковуються приписам, викликає захоплення у читача. Адже конкретно окреслений час – *«передосінні дні»*, *«коли темне і світле різко окреслилось»*, тоді розкривається й сутність метеликів, вони стають філософським явищем, тим, *«що ні до чого не прилучилось»*. І раптом розумієш трагізм і красу метеликів, відчуваєш те жагуче небажання долучатися до наперед визначеного: темного, упокореного, статичного – ночі. Услід за відомою сентенцією автор ніби промовляє: «Краса врятує світ!». Але як стати метеликом?

Сам поет пов'язує з кольором певні смислові асоціації, він бачить темний колір як «початок порожнечі в порожнечі» (Воробйов, 2006: 160). У системі *звук – фарба – слово* до темного Микола Воробйов відносить і *невиразне – без гілок – осінь* як початок порожнечі в порожнечі. Поезія Миколи Воробйова відкриває нам таємничість, безкінечність, красу божественного світу, в якому є моменти завмирання і «вибухання», спонукає читати символіку знаків, космічну мудрість усього, що нас оточує. Світ у поезії М. Воробйова прекрасний і таємничий, хоча й овіяний сумом людської душі, що у вічному пошуку того, що і так дано їй від народження. Шлях людини в його поезіях – від себе до себе. «Відавна я розробляю одне й теж – сам себе. А, крім стовбура, є ще бокові гілки, на них дивні квіти, і я до них не добрався...» (Воробйов, 2006: 162).

У світі все значуще й величне, варто лише побачити і здивуватися неповторній мудрості та красі сутності. І навіть якщо ми не все зможемо пояснити в поезії Миколи Воробйова, головне – відчувати неповторну красу і таємничість його слова,

ідей та образів. Адже істинна поезія – то завжди таємниця. У рік сходження на вершину свого 80-ліття ми бажаємо митцю Миколі Панасовичу залишатися на вершинах найвищих сходжень якомога довше – «така перспектива! З вершин ще ніхто не вертався. На вершині немає слідів...», – повторюємо вслід за Майстром.

Висновки. Систематизуючи підходи літературознавців та власні спостереження у дослідженні поетикальних особливостей Миколи Воробйова, маю підстави визначити, що поетикальні властивості поезії Миколи Воробйова – важливий складник осягнення особливостей його творчості у цілому та української поезії II пол. XX – поч. XXI ст.

Вірші Миколи Воробйова – це філософське осягнення світу природи, її стихій, форм, загалом буття. Вона символічна, багатозначна. Завдяки складній метафорі, а також герметичній оповідній манері, образний світ поезій не постає як візуально цілісна художня дійсність. Автор дробить зорові враження, витворюючи складну кольорову мозаїку. Але досить часто метафоричні кольорові візії М. Воробйова-поета не перетворюються на цілісні образні картини, залишаючись лише прекрасним і зручним образом-віконцем для проникнення в потаємні глибини буття.

Міжмистецька взаємодія художнього слова і живопису – визначальна риса його поетики. Поет полонить уяву та свідомість свого читача кольористичною красою складної метафори, симфорою, художньою деталлю, образом-знаком, шифрованою безпунктуаційною оповідною формою, що пропонує реципієнтові цікаві загадки, дає свободу співтворчості.

Дво-і чотиривірші у жанровій структурі поезії Миколи Воробйова є органічним відображенням імпульсного асоціативного мислення поета, є природним для українського поета, який знаходить вияв у двох стихіях, а саме у міфопоетичному тексті з досить відкритою метафорою і герметичному тексті з глибоко закодованим художнім образом-символом, симфорою.

У творчому доробку Миколи Воробйова, як і в метафізичному просторі Київської школи загалом, панує своя глибинна логіка й доцільність: та, що виявляє абсолютний й універсальний статус речей чи явищ. І зрозуміти цю логіку з позиції соціального детермінізму часто просто неможливо. Поетичний світ М. Воробйова далекий від узвичаєного суспільного хронотопу з його жорсткими соціальними детермінантами. Над усім панує естетика, мистецтво.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусак І. Як малювати поезію. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2007. № 17-18. С. 23.
2. Воробйов М.П. Слуга півонії: Поезії. Київ: Просвіта, 2003. 344 с.
3. Воробйов М. П. Без кори: Вибране (1964–2007). Київ: Видавець Микола Дмитренко, 2007. 632 с.
4. Воробйов М.: «Все є мистецтвом, але не всі є митцями»: Інтерв'ю взяв Т. Пастух. *Березіль*. 2006. № 3–4. С. 159–163.
5. Дмитренко М. Будівничий таємного храму Микола Воробйов: Поезія сорокаліття. /М.П. Воробйов М. Без кори: *Вибране (1964–2007)*. Київ: Видавець Микола Дмитренко, 2007. С. 630–632.
6. Дударенко Л. Поетична Київська школа: ідейні та естетичні параметри: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. Київ, 2004. С. 20.
7. Івашко В. Іду на «Я». *Вітчизна*. 1990. № 8. С. 143–150.
8. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 1. / Авт. – уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: Академія, 2007. 608 с.
9. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 2. / Авт. – уклад. Ю. І. Ковалів. – Київ: Академія, 2007. 624 с.
10. Любарська Л. Виразення світоглядної культурної матриці через знакове кодування як художнє образотворення у творчості поетів Київської школи. *Культура і сучасність*. 2009. № 2. С. 33–40.
11. Макаров А. З народного кореня. *Жовтень*. 1996. № 7. С. 117.
12. Моренець В. П. Оксимирон: літературознавчі статті, дослідження, есеї. Київ: Аграр Медіа Груп, 2010. 528 с.
13. Пастух Т. Герметична поезія Миколи Воробйова. *Вісник Черкаського університету. Серія: філологічні науки*. Черкаси, 2010. Вип. 188. С. 48–53.
14. Пастух Т. «Слуга півонії» Миколи Воробйова: філософські та естетичні виміри. *Слово і час*. 2005. № 5. С. 40–51.
15. Харченко А. «Хто пізнає мене по блиску листя?! (або стигла позолота неочікуваних конфігурацій М. Воробйова)». *Слово і час*. 2007. № 11. С. 27–30.

REFERENCES

1. Andrusyak I. Yak malyuvaty poeziyu [How to Draw Poetry]. *Studying Ukrainian Language and Literature*. 2007. Nr. 17–18. P. 23 [in Ukrainian].
2. Vorobyov M. P. Sluha pivoniyi: Poeziyi [Servant of Peony: Poems]. Kyiv: Prosvita, 2003. 344 p. [in Ukrainian].
3. Vorobyov M. Bez kory: Vybrane (1964–2007) [Without Bark: Chosen Works (1964–2007)]. Kyiv: Vydavets' Mykola Dmytrenko, 2007. 632 p. [in Ukrainian].
4. Vorobyov M.: «Vse ye mystetstvom, ale ne vsi ye myttsyamy». Interv"yu vzyav T. Pastukh [Vorobyov M.: Everything is Art, but Not Everybody is an Artist. Interview Taken by T. Pastukh]. *Berezil'*. 2006. Nr. 3–4. pp. 159–163 [in Ukrainian].
5. Dmytrenko M. Budivnychyuy tayemnoho khramu Mykola Vorobyov: Poeziya sorokalittya [The Builder of Secret Temple Mykola Vorobyov: Poetry of Forty]. *Vorobyov M. Without Bark: Chosen Works*. Kyiv: Vydavets' Mykola Dmytrenko, 2007. pp. 630–632 [in Ukrainian].
6. Dudarenko L. Poetychna Kyivskaya shkola: ideyni ta estetychni parametry: avtoref. dys... kand. filol. nauk: 10.01.01 [Poetic Kyiv School: Conceptual and Aesthetic Parameters: Doctoral Abstract: 10.01.01]. Kyiv, 2004. P. 20 [in Ukrainian].
7. Ivashko V. Idu na «Ya» [Go to Myself]. *Fatherland*. 1990. Nr. 8. pp. 143–150 [in Ukrainian].
8. Literaturoznavcha entsyklopediya: U dvokh tomakh. T. 1. / Avt.-uklad. Yu. I. Kovaliv [Encyclopedia of Literary Criticism: in Two Volumes. Vol. 1. Author and Editor Yu. I. Kovaliv]. Kyiv: Akademiya. 2007. 608 p. [in Ukrainian].
9. Literaturoznavcha entsyklopediya: U dvokh tomakh. T. 2. / Avt.-uklad. Yu. I. Kovaliv [Encyclopedia of Literary Criticism: in Two Volumes. Vol. 2. Author and Editor Yu. I. Kovaliv]. Kyiv: Akademiya, 2007. 624 p. [in Ukrainian].
10. Lyubars'ka L. Vyrazhennya svitohlyadnoyi kul'turnoyi matrytsi cherez znakove koduvannya yak khudozhnye obrazotvorennya u tvorchosti poetiv Kyivskoyi shkoly [Expression of Worldview Cultural Matrix through Sign Encoding as Artistic Image Creation in Works of Kyiv School Poets]. *Culture and Modernity*. 2009. Nr. 2. P. 33–40 [in Ukrainian].
11. Makarov A. Z narodnoho korenya [From Folk Roots]. *October*. 1996. Nr. 7. P. 117 [in Ukrainian].
12. Morenets' V.P. Oksymyron: Literaturoznavchi statii, doslidzhennya, eseyi [Oxymoron: Literary Criticism Articles, Researches, Essays]. Kyiv: Ahrar Media Hrup, 2010. 528 p. [in Ukrainian].
13. Pastukh T. Hermetychna poeziya Mykoly Vorobyova [Sealed Poetry of Mykola Vorobyov]. *Bulletin of Cherkasy University. Philological Sciences Series*. Cherkasy, 2010. Nr. 188. pp. 48–53 [in Ukrainian].
14. Pastukh T. «Sluha pivoniyi» Mykoly Vorobyova: filosofsk'i ta estetychni vymiry [Servant of Peony by Mykola Vorobyov: Philosophic and Aesthetic Dimensions]. *Word and Time*. 2005. Nr. 5. pp. 40–51 [in Ukrainian].
15. Kharchenko A. «Khto piznaye mene po blysku lystya?! (abo stihla pozolota neochikuvanykh konfigurations of M. Vorobyov)» [Who'll Recognize Me by Brilliance of the Leaves?! (or Quiet Went the Gilded Unexpected Configurations of M. Vorobyov)]. *Word and Time*. 2007. Nr. 11. pp. 27–30 [in Ukrainian].